

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 54/21
Λουξεμβούργο, 15 Απριλίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-30/19
Diskrimineringsombudsmannen κατά Braathens Regional Aviation AB

Το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία εμποδίζει δικαστήριο επιληφθέν αγωγής αποζημιώσεως στηριζόμενη σε ισχυρισμό περί δυσμενούς διακρίσεως να διαπιστώσει την ύπαρξη δυσμενούς διακρίσεως όταν ο εναγόμενος δέχεται να καταβάλει την αιτούμενη αποζημίωση χωρίς να αναγνωρίσει τη δυσμενή αυτή διάκριση

Μόνη η καταβολή χρηματικού ποσού δεν είναι ικανή να διασφαλίσει την αποτελεσματική δικαστική προστασία του προσώπου που ζητεί να διαπιστωθεί ότι υπέστη τέτοια δυσμενή διάκριση

Το 2015 ένας επιβάτης με καταγωγή από τη Χιλή, κάτοικος Στοκχόλμης (Σουηδία), υποβλήθηκε σε συμπληρωματικό έλεγχο ασφαλείας με απόφαση του κυβερνήτη αεροσκάφους, που εκτελούσε πτήση εσωτερικού, της αεροπορικής εταιρίας Braathens Regional Aviation AB (στο εξής: Braathens).

Ενεργώντας επ' ονόματι του επιβάτη αυτού, ο οποίος θεωρούσε ότι είχε υποστεί δυσμενή διάκριση για λόγους που συνδέονται με την εξωτερική του εμφάνιση και την εθνοτική του καταγωγή, ο Diskrimineringsombudsmannen (Συνήγορος του πολίτη για θέματα δυσμενών διακρίσεων) ζήτησε από το Stockholms tingsrätt (πρωτοδικείο Στοκχόλμης, Σουηδία) να υποχρεώσει την Braathens να καταβάλει στον επιβάτη αποζημίωση λόγω δυσμενούς διακρίσεως.

Η Braathens δέχθηκε να καταβάλει το ζητηθέν ποσό χωρίς, ωστόσο, να αναγνωρίσει την ύπαρξη δυσμενούς διακρίσεως. Ως εκ τούτου, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο την υποχρέωσε να καταβάλει το ποσό αυτό, αλλά έκρινε απαράδεκτο το αίτημα του Συνηγόρου του πολίτη για θέματα δυσμενών διακρίσεων να εκδοθεί αναγνωριστική απόφαση διαπιστώνουσα την ύπαρξη δυσμενούς διακρίσεως. Το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι, δυνάμει του σουηδικού δικονομικού δικαίου, δεσμευόταν από την αποδοχή της αγωγής από την Braathens και, ως εκ τούτου, ήταν υποχρεωμένο να επιλύσει τη διαφορά χωρίς να εξετάσει την ύπαρξη ενδεχόμενης δυσμενούς διακρίσεως. Κατόπιν της ανεπιτυχούς ασκήσεως εφέσεως κατά της αποφάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ο Συνήγορος του πολίτη για θέματα δυσμενών διακρίσεων άσκησε αναίρεση ενώπιον του Högsta domstolen (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Σουηδία).

Το Ανώτατο Δικαστήριο, διερωτώμενο ως προς τη συμβατότητα της σουηδικής νομοθεσίας με τις απαιτήσεις της οδηγίας 2000/43¹, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), το οποίο εγγυάται σε κάθε πρόσωπο δικαίωμα πραγματικής δικαστικής προσφυγής, αποφάσισε να ζητήσει από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, σε περίπτωση αποδοχής από τον εναγόμενο του αιτήματος αποζημιώσεως του ενάγοντος, το εθνικό δικαστήριο πρέπει, εντούτοις, να έχει τη δυνατότητα να εξετάσει το ζήτημα της υπάρξεως δυσμενούς διακρίσεως κατόπιν αιτήματος του προσώπου που ισχυρίζεται ότι υπέστη τέτοια διάκριση.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

¹ Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (ΕΕ 2000, L 180, σ. 22).

Καταρχάς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σκοπός της οδηγίας 2000/43 είναι να θεσπισθεί ένα πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, με στόχο την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη. Η τήρηση της εν λόγω αρχής απαιτεί, όσον αφορά τα πρόσωπα που θεωρούν ότι έχουν υποστεί τέτοια δυσμενή διάκριση, την κατοχύρωση της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας του δικαιώματός τους για ίση μεταχείριση, ανεξαρτήτως του αν τα πρόσωπα αυτά ενεργούν άμεσα ή μέσω ενώσεως, οργανώσεως ή νομικού προσώπου. Επιπλέον, το σύστημα κυρώσεων το οποίο θεσπίζεται για τη μεταφορά της οδηγίας αυτής στην έννομη τάξη κράτους μέλους πρέπει, μεταξύ άλλων, να διασφαλίζει αποτελεσματική και πραγματική έννομη προστασία των δικαιωμάτων που απορρέουν από την οδηγία. Η αυστηρότητα των κυρώσεων πρέπει να συνάδει προς τη σοβαρότητα των παραβάσεων τις οποίες κολάζουν, διασφαλίζοντας ιδίως ένα πραγματικά αποτρεπτικό αποτέλεσμα, τηρουμένης της γενικής αρχής της αναλογικότητας.

Συναφώς, το Δικαστήριο κρίνει ότι τα άρθρα 7 και 15 της οδηγίας 2000/43, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, **αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία κατά την οποία δικαστήριο που επιλαμβάνεται αγωγής αποζημιώσεως στηριζόμενης σε ισχυρισμό περί δυσμενούς διακρίσεως απαγορευόμενης από την εν λόγω οδηγία εμποδίζεται να εξετάσει το αίτημα περί διαπιστώσεως της υπάρξεως της δυσμενούς διακρίσεως, οσάκις ο εναγόμενος αποδέχεται την καταβολή της ζητηθείσας αποζημιώσεως, χωρίς ωστόσο να αναγνωρίζει την ύπαρξη δυσμενούς διακρίσεως.**

Συγκεκριμένα, πρώτον, από το άρθρο 7 της οδηγίας 2000/43 προκύπτει ότι κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι υπέστη δυσμενή διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής πρέπει, στο πλαίσιο διαδικασίας με αντικείμενο την επίκληση δικαιωμάτων αντλούμενων από την αρχή της ίσης μεταχείρισεως, να μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο να αποφανθεί επί της ενδεχόμενης προσβολής των εν λόγω δικαιωμάτων, εφόσον ο εναγόμενος δεν αναγνωρίζει την προβαλλόμενη δυσμενή διάκριση. Επομένως, **μόνη η καταβολή χρηματικού ποσού δεν είναι ικανή να διασφαλίσει την αποτελεσματική δικαστική προστασία του προσώπου που ζητεί να διαπιστωθεί η ύπαρξη τέτοιας προσβολής.**

Δεύτερον, μια τέτοια εθνική νομοθεσία προσκρούει τόσο στην επανορθωτική όσο και στην αποτρεπτική λειτουργία την οποία πρέπει να επιτελούν οι κυρώσεις που θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, δυνάμει του άρθρου 15 της οδηγίας 2000/43. Πράγματι, **η καταβολή χρηματικού ποσού δεν αρκεί για την ικανοποίηση των αιτημάτων ενός προσώπου το οποίο, προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη, ζητεί πρωτίστως να αναγνωριστεί ότι υπέστη δυσμενή διάκριση. Ομοίως, η υποχρέωση καταβολής χρηματικού ποσού δεν δύναται να έχει πραγματικά αποτρεπτικό αποτέλεσμα για το πρόσωπο που προβαίνει σε δυσμενή διάκριση,** οσάκις, όπως εν προκειμένω, ο εναγόμενος αμφισβητεί την ύπαρξη δυσμενούς διακρίσεως, ενώ θεωρεί περισσότερο συμφέρουσα, από άποψη κόστους και εικόνας, την καταβολή της ζητηθείσας από τον ενάγοντα αποζημιώσεως. Το Δικαστήριο διευκρινίζει επίσης ότι η δυνατότητα ασκήσεως ποινικής διώξεως δεν είναι δυνατό, λόγω των ειδικών σκοπών που επιδιώκει καθώς και των εγγενών σε αυτήν περιορισμών, να αντισταθμίσει την έλλειψη συμμόρφωσης των ενδίκων βοηθημάτων του αστικού δικαίου προς τις απαιτήσεις της οδηγίας.

Τρίτον, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η ερμηνεία αυτή δεν αναιρείται από δικονομικές αρχές ή εκτιμήσεις όπως η αρχή της διαθέσεως, η αρχή της οικονομίας της δίκης και η προώθηση του φιλικού διακανονισμού των διαφορών. Συγκεκριμένα, αφενός, εθνική νομοθεσία όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη συνεπάγεται τη μεταβίβαση του ελέγχου της διαφοράς στον εναγόμενο, ο δε ενάγων, σε περίπτωση που ο εναγόμενος δεχθεί να καταβάλει τη ζητηθείσα αποζημίωση, δεν δύναται πλέον να ζητήσει από το επιληφθέν δικαστήριο να εξετάσει τη βάση του αγωγικού αιτήματος ούτε να αντιταχθεί στην περάτωση της δίκης που κινήθηκε με πρωτοβουλία του. Αφετέρου, η αρχή της διαθέσεως δεν θα παραβιαζόταν αν, παρά την αποδοχή εκ μέρους του εναγομένου του αιτήματος καταβολής της αποζημιώσεως την οποία αξιώνει ο ενάγων, το εθνικό δικαστήριο εξέταζε αν υφίσταται η προβαλλόμενη από τον ενάγοντα δυσμενή διάκριση, καθόσον η εξέταση αυτή αφορά τη βάση της αξιώσεως αποζημιώσεως, η οποία εμπίπτει στο αντικείμενο της διαφοράς.

Τέλος, τέταρτον, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν υποχρεώνει, κατ' αρχήν, τα κράτη μέλη να καθιερώνουν, ενώπιον των εθνικών τους δικαιοδοτικών οργάνων, άλλα μέσα ένδικης προστασίας από εκείνα που προβλέπει το εθνικό δίκαιο, προκειμένου να εξασφαλισθεί η προάσπιση των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης. Εντούτοις, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, εν προκειμένω, **η συμμόρφωση με το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει τη θέσπιση νέου ενδίκου βοηθήματος, αλλά απλώς απαιτεί από το εθνικό δικαστήριο να αρνηθεί να εφαρμόσει τον δικονομικό κανόνα που το εμποδίζει να αποφανθεί επί της υπάρξεως της προβαλλόμενης δυσμενούς διακρίσεως**, καθόσον ο κανόνας αυτός προσκρούει όχι μόνο στα άρθρα 7 και 15 της οδηγίας 2000/43, αλλά και στο άρθρο 47 του Χάρτη. Πράγματι, τα εν λόγω άρθρα της οδηγίας απλώς συγκεκριμενοποιούν το δικαίωμα πραγματικής δικαστικής προσφυγής, όπως αυτό κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, το οποίο αρκεί αφ' εαυτού για την απονομή δικαιώματος δυνάμενου να προβληθεί σε διαφορά μεταξύ ιδιωτών.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582